

BEŞİR AĞA VAKFI

Prof. Dr. İSMET KAYAOĞLU

I. Beşir Ağa Kimdir (? - 1746):

Vakfı hakkında bilgi vermeğe geçmeden önce Beşir Ağa'nın hayatı ve görevleri hakkında kısaca bilgi vermek faydalı olacaktır.

I. Mahmud zamanında, Sarayda darussaade ağası olarak bulunmuş ve Padişahın sorduğu şeylere verdiği isabetli cevaplarla onun itimadını kazanmıştır¹. Onun Darussaade ağalığı III. Ahmet devrinden başlayarak 30 yıl sürmüştür. Bu son görevine yükselmeden önce çeşitli görevlerde bulunmuştur.

1704'de saray muhasipliği yapmış, sonra hacca gitmiş; dönüşte hazinedar olmuştur. 1713'de görevinden azledilerek Kıbrıs'a, oradan da Mısır'a sürülmüştür. Fakat kısa bir süre sonra affedilerek Medine'ye Şeyhulharem olarak gönderilmiştir. 1717 yılında tekrar İstanbul'a dönerek ölümüne kadar (1746) 30 yıl müddetle Darussaade Ağalığı yapmıştır².

Beşir Ağa, çok sayıda hayratı ve vakıfları ile tanınması gereken bir şahsiyettir. İstanbul'da Bâbiâli civarında camii, medresesi, tekkesi, çeşmesi, kitaplığı; Emir İmam Mahallesi'nde ve Sarıyer'de çeşmeleri; Medine'de de hayratı vardır³. Uzun bir ömür yaşamış olup, kabri Eyüp'tedir.

II. Beşir Ağa Vakfının Genel Niteliği

Darüssaade Ağası Beşir Ağa'nın (ölm. 1746)⁴ Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivinde (Kasa no: 35) bulunan orijinal vakfiyesi Osmanlı sosyal ve ekonomik tarihi için değerli bilgileri içermektedir. Bugün Romanya'da Karadeniz sahilleri üzerinde bulunan *Sulina* (belgede: Sünne) liman şehrinde İstanbul'a deniz yolu ile tahıl taşımacılığı yapılması dikkatimizi çekmektedir. Anadolu'nun bazı vilâyetlerinin ve özellikle İstanbul'un hububat ihtiyacı Romanya kıyılarından deniz yolu ile getirilmekte idi. Beşir Ağa vakfiyesinde bu Sünne limanına, fırtınalı günler ve karanlık gecelerde felâkete uğrayan insan ve gemilerin

¹ I. H. Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi, C. IV, s. 332.

² Beşir Ağa mad., *Türk Ansiklopedisi*, C. VI, s. 247; Aynı mad., *İstanbul Kültür ve Sanat Ansiklopedisi* (Tercüman Gazetesi Yay.), s. 1202.

³ A. g. Ansiklopedi, VI, 247; 1202-1203.

⁴ Beşir Ağa'nın vefat tarihi *Musa Kazım*, Muhtıra-i Rical ve Siyasiyyun, Matbaa-i Âmidî 1326, s. 428 de H. 1165/M. 1751 olarak geçer.

selâmeti için bir fener yaptırılmasını şart etmiştir. Böylece yolcu ve erzak dolu gemilerin, boğazda karaya oturması tehlikesi ortadan kalkmıştır⁵.

Beşir Ağa bu bölgeden ve *Kili* kasabasından çok geniş bir araziyi, inşa ettirmiş olduğu kurumların fonksiyonları için tahsis etmiştir.

Beşir Ağa, mevkiini ve sınırlarını vakfiyesinde tesbit etmiş olduğu “*arazii memlukesi*” nin gelirlerini şu hayri kurumlara (müessesât-ı hayriye) tahsis etmiştir. Bir fener kulesi, yeni inşa ettiği bir kale (Kal’a-i Ustubar), dört adet mahzen, dört büyük anbar, evler ve tonbaz tabir olunan altı adet deniz yük vasıtası (11-12).

III. Değerlendirme:

Beşir Ağa Vakfı’nın birçok amaç için yapıldığı bu itibarla çok yönlü olduğu dikkati çekmektedir. Bu amaçlar arasında en önemlileri şunlardır: *Sünne Boğazı*’na bir *fener* inşa edilmesi ve bu suretle fırtınalı günlerde, karanlık gecelerde, felâkete uğrayan gemilerin ve insanların emniyete kavuşturulması (12-13); *İstanbul* ile *Sünne* arasında yük taşımak için 6 adet *tonbaz* adı verilen deniz aracı vakfedilmiştir (14). Askerî amaçlarla *Sünne* kasabasının tahkimi için bir *kale* yaptırılmış, burada bir dizdar, kale topçusu ve muhafızlar görevlendirilmiştir (15). Adı geçen yerde bir de imaret vakfedilmiştir.

Beşir Ağa’nın bu vakfından, daha önce başkaları tarafından inşa edilmiş olup, hiç geliri olmayan veya kifayet etmeyen müesseselere pay ayrılmıştır. Bunlar, Hacı İsmail Ağa’nın yaptırdığı *Çeşme* (26); Milas’ın Sarıcaçiftlik köyünde Veli Ağa’nın inşa ettirdiği *cami* (24); Zıştovi kasabasında mevcut *kütüphanenin görevlileri* için (27) yapılan tahsislerdir.

Ayrıca İstanbul’da Atik Ali Paşa Mahallesinde yeni inşa edilen *imaretin görevlilerine* ve yiyecek masraflarına pay ayrıldıktan başka, buraya fener muhasebe kaleminden yılda 1300 kuruş ayrılması hükme bağlanmıştır (18).

Sultan I. Mahmud (1730-1754) zamanında tanzim edildiği zikredilen (8-9) bu vakıfta şuhudu’l-hal’de isimleri geçen şahısların dışında, bizzat ismen görevli olarak (o zaman Gümrük Emini olan) *mütevelli İshak Ağa* (10) ile onun kardeşi *Mahmud Ağa*’nın (10) isimleri bulunmaktadır. Vakfiyede adı geçen ücretli görevlilerin sayısı 47 kişidir. Bu sayıya Zıştovi’deki voyvodaların hasbî mütevelli tayin edildikleri Kütüphane mütevellisi ve Kale dizdarlığı vazifesini yapan imaret vekilharcı dahil değildir.

Vakfiyede yer isimleri yönünden enteresan toponomik bilgilere rastlamak mümkündür:

“*Kili mukataası*” olarak geçen yer, Basarabya eyaletinin İsmail kazasında ve İsmail’in 40 km. kuzey-doğusunda Tuna nehrinin kuzey kolu üzerinde büyük bir kasabadır⁶. “*Sünne*” (bugünkü *Sulina*) ise Dobruca bölgesinde Tuna mansıbında bir ticaret ve liman kasabasıdır⁷

Vakfiyede adları geçen *Sünne Boğazı* başlangıcındaki Kışlaklaraltı, Gübrelik, Kızılağaçlık, Çataltepe, Koyungeçidi, Yıldıztavlası, Beştepe, Karaorman gibi türkçe yer isimlerinin, bugünkü isimleri ve yerlerinin tam tesbiti yerel bir araştırma konusudur.

Burada vâkif anılan arazi, anbarlar, mahzenler, evlerin icarlarından, kiraya verilen tonbazların gelirlerinden, her yıl fenerin yakılmasında kullanılmak için zeyt yağı (revgân-ı

⁵ Vakfiye, s. 11-12. (Bundan sonra metindeki ilgili yerler makalenin içinde numara yazılarak verilecek).

⁶ Kamusu’l-a’lâm, V, 4945.

⁷ Aynı eser, IV, 2667.

zeyt) alınmasına (14), buradaki imaretin buđday v.s. ihtiyaçlarına pay ayırmıŐtır (14-15). Ayrıca, biraz sonra sıra ile zikredeceđimiz görevlilere verilen vazifeden baŐka BeŐir Ađa vakıf gelirleri bulunmayan bazı eserlere bu vakıftan pay ayırmıŐtır. Buna misal olarak Vakfiye'de adı geçen Veli Ađa'nın dođum yeri olan Milas'ta inŐa etmiŐ olduđu mescidin imam, hatip, kayyum, devirhan, su yolcusu görevlilerine, onarımına ve onarımcıya (meremmetci) vazife ayırmıŐtır (25). Yine baŐka bir misal olarak, İsmail Geçidi kasabasında bulunan İsmail Ađa'nın eŐmesi için su yolcusuna (âbkeŐ) ve maŐrabaların kalaylanmasına pay ayrılmıŐtır (26).

1158 H./1745 M. yılında tanzim edilmiŐ olan vakfiyenin gerek yazılıŐ uslûbu ve gerek istılahları itibariyle son derecede mazbut ve itinalı olduđu gôze çarpmaktadır. Osmanlı İmparatorluđunun en güçlü döneminin bir belgesi olarak İmparatorluđun teŐkilâtı ve kurumları hakkında birçok bilgileri içermesi bakımından deđerli bir vesika niteliđi taŐımaktadır.

Vakfın Türü ve Yeri	Görevliler	Görevlilere Kişi Başına Verilen Günlük Ücret	Günlük Aynı Sarf	Müteferrik Masraf
İmaret (Sünne'de)	2 aşçı 1 saka 1 kale dizdarı	6 akça 4 akça hasbi	- - -	- - -
İmaret	2. aşçı 1 saka 1 vekilharc 1 Başeski (Kulluk bayrakdan) -	6 akça 4 akça 10 akça 6 akça (Ayrıca ayda 60 para) -	- - - 6 sahin yemek Hergün çorba, perş. gün. pilav ve zerde (Ramazan- da hergün)	Yıllık masraflar için muhasebe kaleminden 1300 krş.
Fener (Sünne'de)	3 fener görevlisi	1. kişiye 15 akça 2. kişiye 10 akça 3. kişiye 10 akça	-	-
Kale (Sünne'de)	1 dizdar 1 kale topçusu 17 muhafız 1 müteveli (İshak Ağa)	20 akça 5 akça 10 akça 6 akça	- - - -	- - - -
Tonbaz (6 adet)	2 Tonbazi 1 Kalafat-ı tonbaz	1. 10 akça 2. 5 akça 4 akça	- -	- -
Cami (Milas'ta Veli Ağa'nın yaptırdığı)	1 hatip 1 imam 1 kayyum 1 devirhan 1 su yolcusu 1 meremmetçi (onarımçı) 1 nâzır	8 akça 15 akça 2 akça 3 akça 8 akça 2 akçe 5 akça	- - - - - - -	İstanbul v.s. yerlerdeki vakıf gelirlerinden karşılanır. Veli Ağa'nın oğlu Ali Ağa nâzır tayin edilmiştir.
Çeşme (Milas'ta Hacı İsmail Ağa'nın yaptırdığı)	1 âbkeş 1 sebili	10 akça 4 akça	- -	Onarım ve masrafların kalayı için günde 10 akça
kütüphane (Ziştovi kasabasında evvelden mevcut)	1 Kütüphaneci (Hafız-ı kütüp) [Ücreti Ziştovi'deki tahmis, paçahane evkafı gelirinden ödenir] 1 Kuran öğretici 1 Ders-i âm	10 akça 20 akça 20 akça	- - -	- - -

İsmet Kayaođlu

Baş Mabeyinci Tevfik Bey

- مبعوثاً فی کافة صفایم فضیلت و حکم عادلان نسیباً و آزادیات فرخنده ۶۷
 انظار طوطیه حوادیر نقل اولشده ۷۷ صحایف ۲۲۵ ۱۹۱۶
 دعا و استقامت و القدر و الله... زینت برک منبع مکتبه... صحه : ۲۲۵
 : توشیح در بی صفایم حسن و کلامه طوریجده... صحایف ۱۱۱ در بی صفایم
 : اندک فرسی صادی تک حسن و کلامه طوریجده... صحایف ۱۲۷ حرز ۲۲۵ ۱۹۱۹
 : حمد و ترغیب نیاید... امر اولشده... اوردی بصره... اصناف ۱۱۱... سرای... اولشده

- دولتخانه تک صدق توغرا... در مکتوبه مطابقت... بر اساس... ۱۹۱۹
 و کتاب طری فریبرز... تالیف... بار... صحایف ۱۰۰
 - علی قورقانه رضاع اولدی... صد اعظم... صادر فریبرز... مصنف ده مؤلف فریبرز...
 عینی ار... صحایف ۶ حرز ۲۲۵... در مکتوبه... ۱۵
 - بدیز سرایه... دانه... مصنف... تالیف... ۱۹۱۹
 - نجم فرسی... بر حسب... تالیف... حرز ۲۲۵

صفحه ۱۰۰ و ۱۰۱ در بی صفایم
 : ۲۲۵ ۱۹۱۹

طلعت	۲۲۵ ۱۹۱۹
حرز	۲۲۵ ۱۹۱۹
توقیف	۲۲۵ ۱۹۱۹
توقیف	۲۲۵ ۱۹۱۹
توقیف	۲۲۵ ۱۹۱۹
توقیف	۲۲۵ ۱۹۱۹
توقیف	۲۲۵ ۱۹۱۹
توقیف	۲۲۵ ۱۹۱۹
توقیف	۲۲۵ ۱۹۱۹

تحت الحرم علی الرقعه محرره...
 ۲۲۵ ۱۹۱۹

علق مما فيه نظر الفهرست محمد بن عمارة

ما من من الا والليل والليل
من عند ان عدو ذلك لم يدر
بل بهف دون عند كواكب
سعي اواف والما في يوم الباق
الا تحلف لعمارة من اجمع العبد
الى المولى الفخر محمد بن محمد بن
نفا نرا انا طرقت
عمارة

عرب ما حواه وعبره واملت حواه وسعه
والله مولدنا للضباب ورسلكم الى الاخر والاول
اسف الله الذي وصف لنا حاهه وصالحها حور من اياه
تممه الفهرست به الفهرست العوارف عبد الرحمن
الوالعوارف قاصدا بالعاكر المصور
في ولا يروم ابي المصور في لذيها العمايه
لا وال من من بالعاكرات الرسايه
عمارة

به صورته ووصفه التي حكمت صحه ما من الوصف والردوم والمصاه
ما مصاه آؤلاء القوم قرع العصر الى الملك العنوم محمد بن
المصير ليعاقب اكر من المحرمين

عمارة

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَمْدِ بِي قِيَّاسٍ ❁ وَشُكْرٍ وَمِنَّةٍ وَسِيَّاسٍ

تَمْيِيزِ عِيَّازٍ وَمَقْدَارِيٍّ يَذِيرِ أَيَّ أَحَاطَةٍ مِيزَانِ

وَمُقْيَاسِ ❁ وَمَحْصُورِ وَزَنِ قِسْطِاسِ ❁

أَدْرَاكِ وَأَحْسَاسِ ❁ دُكْلَدَرِ ❁ أَوَّلِ وَأَوْفَرِ رَازِ

خَبَائِيٍّ ضَمَائِرِنَاسِ ❁ وَنَسْقِسَازِ أَمُورِ كَافَّةٍ جَزِّ

وَأَنَاسِ ❁ جَلَّتْ عِظْمُنُهُ وَعَمَّتْ أَلَمُهُ حَضْرَتِ رَاسِ

جانبه لایق و سزا ○ و شایسته و سزا ○ و ذکر
قلعه قلعه مرنگ ذات البروج آسمانی سراج و قلم
مهر منیر ایله برین و ضیاء دار ○ و بحر زاخر
جرکانی اهداء للسا برین نجوم زواهر
سیارات جوار منشآت ایله متلاطم الانوار
ایدوب ○ خزانة بیکران قدرت و تکویندن
ارزاق و اقوات کافه مخلوقات تعین و تدبیر
و بازار تفاوت مراتب و تعدیل موازن و مقادیر
ایتمکله ○ ترتیب نظام اسباب و امر و معامله
شرع ایله تعلیم طریق آداب ○ ایلدی ○ و سزا
صلوات مترصفا العقود ○ و الامین

نیلمات مترادف الورد ○ اول بدر قه جاده
 هدایت ○ وقاد طریق عنایت ○ پیشوای
 خیل انبیا و مرسلین ○ مقصدای زمره اولین
 و آخرین ○ علم افز رحمة للعالمین ○
 در شاهوار عثمان عطا ○ کوه نایاب کان
 وفا ○ منبع زلال شفاعت ○ بلبل و ملاذ
 امت ○ فهرست رساله رسالت ○ بلبل
 خوشنوی و ما ی نطق عن الهوی ○ طوطی
 ان هو الا وحی یوحی ○ سریر آرای خطه
 لولاک ○ متکلم کلام حکمنظام ما عبدناک
 ○ نبی کریم ○ ورسول واجب التعظیم ○

جناب حضرت محمد المصطفى صلى الله تعالى عليه
وسلم ○ وشرف وعظم ○ حضرت تلمينه
شايسته نثار درك ○ كمرهان بادي غوايته
دلالت شرع قويم ايله ○ ارات منبج مشقيم
ايدوب ○ وسيله فوز و نجات اولان
مقامات دينويه و اخرويه دين و مبيني تكيل و
تتيم ○ و ارباب خيرات و حسنانه ذبغه
احراز جلال ائل اجوز و مشونات اولان اسباب
قرباني تعليم ○ ايلدي و آل و اصحاب كرامنه
لايق و سز و اردرك ○ هنري نجم زاهر فلك
اهدا ○ و شمس آسمان هذا ○ اولمريده

تأسیس معالی احکام ○ وتشیید قواعد
 اسلام ○ ایشلردر ○ رضوان الله تعالی
 علیهم اجمعین ○ اقباعدبوکارخانه بی ثبات
 کائنات ○ وکاربانسرای بی دوام مکتبانک
 اساس استحکامی نمونه نقش بر آب ○ وبنای
 دوام وبقاسی همکونه فباب حباب ○ اولوب
 مایه دولت وکارمانی ○ ووايه اقبال آمانی
 محضاً تحصیل زاد یوم التناد ○ وتدارک مهمات
 روز معاد ○ ایچون پذیرفته صورت آفرینش
 وایجاد ○ اولدیغی محسوم یقین اولی الالباب
 ایدیکي امر مقرر در ○ پس عاقل ودانا اولدرکه

بودار فنايه قليل الأغنا اولوب ○ دولت
عاجله دنياي نفعك في غدك ما تعطيا اليوم
بيدك ○ مصدوقجه وقتي فرصت فرصتي غنمت
بيلوب ○ بضاعت ثروت وافتداری ○
ودرهم ودينار بيقاری ○ طرچوخيرات
وسبيل مبراته بذل وایثار ○ واجور بيشمار
جمع وادخار ○ ايدوب ○ ديوان مكافانده
نعم كوناكون ايله دولت مخلده يه ملاقي اولغله
واصل عنایت ابدیه ○ و نائل سعادت سمره
اوله ○ بناء على ذلك چالادرد دولت معدت
آشيانلری ملاذ سلاطين جهان ○ وعتبه عليه

ذیشانبری ملجاء خواقین زمان ○ اولان شهر یارجم
 منزلت ○ و شهنشاہ سکندر صولت ○ خورشید
 جهانتاب سپهر دولت ○ ماه ضیاء ارفک
 معدت ○ ناصر دین بین ○ قاهر اعدای
 متمدین ○ مسند آرای سیر سلطنت ○
 رونق پیرای تحت خلافت ○ شوکت لومر ابلو
 عظمت لوسلطان ابن السلطان السلطان ○
 الغازی محمود خان ○ خلد الله خلافتہ
 الی نہایت الزمان ○ الہی تابود افلاک وانجم ○
 مبدا و نام نیکس از جهان کم ○ بناید الہی باد منصور
 ز عدلش جملہ عالم گشت معمور ○ حضرت لربنیک

ركاب شوكتاب خسرو انيسنده دار السعادة الشيف
اغافى ايله مسند نشين سير غزواقبال اولان
افتخار الخواصر والمقربين ○ مختار ارباب العز
والتكفين ○ زائر الحرمين المحترمين ○ المختص
بعناية الملك المعين ○ صاحب الخيرات الحسان
ناصر اعلام المبرات والاحسان ○ دوللو
سعادتلو الحاج بشير اغا ابن عبد المعين
حضرتلى حضور عالي رنده معقود مجلس شرح
شامح العباد راسخ الاوتادده ○ ذكرى آتوق
شريفينه متولى نصب وتعين بيورد قلوبى
استانبولده واقع كمر كبر امينى افتخار الامجد

والإكارم ○ جامع المحامد والمكارم ○ غزلو
 السيد اسحق اغا ابن محمد اغا مواجهه سنه
 اقرار تام ○ وتقدير كلام بلاغت نظام ○ بيورق
 جناب شهریار مشار اليه ○ لازال في العالم
 مشار اليه ○ حضرت تيريك خورشيد عنايت
 لمعان ○ ومجرع اطفاري فيضان ○ ايدوب
 ولايت روم ايلده نهر طونه سا جلنده واقع كلي
 مقاطعه سي اراضيسندن اولوب مقاطعه
 مرقومه يه دخل ونفعي اولميان ارض موات خاليه
 افراز وتوقيعي قليله تصحيح اولنوب باخط همايون
 موهتقرون تملكنامه صحت ارتسام ايله سنه

برغازی دیمکله معروف بوغاز حوالیسند و وقع
بر طرفدن ذکر اولنان سنه بوغازی مبدائند
ساحل بجزیره قشلاق لراتی و کوبره ای نام محللر
و بر طرفدن قزل اغاجلق نام محل معروف
واکا محاذی چتال دپه و قیون کچدی نام محللر
و بر طرفدن یینه سنه بوغازی مبدائنه منتهی
اولینجه نهر طونه وینه مبدائنه قیون قیون
لدوس برونی دیمکله معروف محلدن یلدرتا اوله
نام محله دیکینه نهر طونه و بر طرفدن
قره باشی و بر طرفدن بش دپه قارشوسو قره
اورمان نام محل و بر طرفدن دخی ذکر اولنان

لدوس برونه منتهی حضر والیاس نام محله کلخه
 باکه تملیک واحسان ووقف ایتمکه اذن بیورد قترا
 اراضی مملوکه مک حد اولی اولان سنه بوغاز
 صعب المسالك اولوب متحمل اولان سفاینک ^{لیالی} اکر
 مظالمه غرق و هلاک اولغله یاران ساره ده
 خصوصاً دار السلطنه العلییه بلده قسطنطینیه
 المحیه ده ذخایرک قلتنه باعث وبادی اولوب
 بوغاز مذکورده برقله فنارینا اولمه سی سفاینک
 سلامتنه و ذخائرک و فرت و کترتی ایله دفع
 مضایقه یه باعث وبادی اولوب خیرات جمیله
 و تبرات جمیله دن اولدیغنی سوا حل مذکوره اها ^{لیسی}

وبالجمله سفاین اصحابی انہا یتملیہ ○
حسبہ لله العلی الاعلی ○ وحسنہ
لروع رسوله المعلی ○ اراضی مذکورہ فی
ولانتفاع الناس بوغاز مذکورہ اطیب ^{ایلہ} بوالم
مجددًا بنا ایلدیکم قلہ فناری واتصالندہ ارا
مذکورہ اونرندہ مجددًا بنا ایلدیکم معلوم ^{ضم}
للمرود والمثلمات قلعه استوار ودرت
باب مخزن ودرت کوزکیر انبار ○ واول محله
وقفی متعارف اولدیفی اخبار اولنوب مجددًا
انسا ایلدیکم التي عدد طونباز تعبیر اولنور سفاینی
وقف صیج مؤبد ○ وحبس صریح مخلد ^{ایلہ}

وقف و حبس ایدوب ○ شویله شرط ایلدیکه
 اراضی نمانسندن و انبار و مخازن و منازل
 و سایر مستغلات و طو بنازلر اجار اتندن
 و سفاین منافعدن حاصل اولان نما و غله
 و منافع سائره دن بهر سنه روغن زیت اشترای
 اولنوب مقدار کفایه ایلدیکجه قمار مرقوم ایقاده اولنسا
 ○ و بفضل الله تعالی اراضی مذکوره نیک
 ریع و نمانسی تزیاید اولدقدن فضله جریره مزبوره
 ایلدیکجه عمارتده بهر یومزور کیل بغدادی شوهری
 طنج اولنوب علی السحر بولنان فقرا و ضعفا اطعام
 اولنه ○ و طعام مزبوری طنج ایچون ایکی نفر کسنه

طبّاخ اولوب هزرنه يومي التي اچمه وظيفه ويره
 ورنفر كمنه سقا اولوب يومي درت اچمه
 ويره وقلعه مزبوره يه دزدار اولان كمنه
 عمارت معموره يه دخي حسي و كيل خرج اولوب
 بهر يوم برر كيل حنطه طبّاخ اولان كمنه
 تماا تسليم و طبع ايتدر دوب بالاده اشات
 اولنديغي وجه اوزره فقرايه توزيع ايله لر
 و افضنا ايدن بغدايي دزدار اولان كمنه
 وقت و زمانيله آلب عمارت معموره ده وضع
 كچارا ايليوب بهناسي اولان بلغي اراضى مذكوره
 حاصل اولان نمانسندن متوليسي بديندن آلب

سنه سی تمامنده عقد محاسبه ایلیه ○
 آستانه علیه ده ادرنه قیوسی قنده علیا ^{شای}
 عتیق مجله سنده مجدد آبناسنه مؤف اولد ^{نیز}
 عمارت معموره ده دخی بهر یوم شور با و یوم ^{خمسده}
 پلاووز زرده و رمضان المبارکده بهر یوم پلاو ^{زده}
 طبخ اولنوب اول حوالیده اولان فقرا وضعفا
 اطعام اولنه ○ و طعام مزبوری طبخ ایچون
 ایکی نفر طبخ اولوب هر رینه یومی التي اچمق ^{ظیفه}
 وریله ○ و رکسنه سقا اولوب یومی درت اچمه
 وظیفه وریله ○ و رکسنه وکیل خرج اولون
 درون یکلاسه وضع اولنان ذخاردن حور ^{نشین}

محاسبه سنده و اوقاف مزد فتر لرند مقید اولدی
وجه اونزده طبایع اولان کسسه لره ذخیره ویر
بلانفضان طبخ ایندر دوب توزیع اولیجه یه دک
نظارت ایلیوب مقابله سنده یومی اون اچقه
وظیفه ویرلیه ○ و حین توزیع طعامده عمارت
معموره قریته بولنان قوللق بیر اقدیری و یاخود
باش اسکی تعمیر اولنور نفر لرندن بریسی بواب و محافظ
اولوب مقابله سنده یومی التي اچقه کبهر ماه آئیش باره
ویریلوب والتي صحیح مکمل طعام ایله قوللقده اولان
یولدا شلری اطعام اولنه لره ○ و طریقلری اونزده
قوللق دکشد کده یرینه کلان هر کیم اولور ایسه

بالآده اشارت اولندیغی وجه اوزره محافظه الیه
 و قوللق چو نر یا جیسی بولنان ذات حبیبیه افضا
 ایلدیکه نظارت ایلوب فضل و کمال ایله ممتاز
 و نائل رضای حضرت آله اوله ○ و افضا ایدن
 آستانه ده اولان متولیز معرفتیه هررأسنه
 اشتر اولنوب وکیل خرجه تسلیم و وضع کیلام
 عمارت معموره اولنوب هر یوم طبع اولندیغی وجه
 اوزره طباخینه تسلیم اولنه ○ و هررأسنه
 فنار متولیزی محاسبه سیز قلند کوردکه عمارت
 معموره یه کیدن مضار فنی دخی بیک اوچوز غوش
 عن نقد تسلیم ایلوب داخل محاسبه ایله ○

وفار مذکوره اوج نفر کسنه اول و ثانی ثالث
اعتبار یله موقد فنار اولوب علی طریق المناوبه
هنر کجه بری فنار مرقومی ایقاد ایله ○
موقد اوله یومی اوز بش اچقه و ثانی و ثالث دن
هنرینه یومی اوز اچقه فناری وظیفه سی ویریه
ومتولی یومی الیه السید اسحق اغانک قرداشی
السید بن السید محمود قلعه غنوره حیایده
اولدنج یومی یکر می اچقه وظیفه ایله دزدار اولوب
بعده اولاد ذکر نیک اکبر و ارشدی و اولاد
ذکور نیک اولاد ذکر نیک بطناً بعد بطن اکبر
و ارشدی دزدار اولوب بعد الانقراضی متولی

و معرفت ناظر ایله مستحقیندن برکسنه و وظیفه ۱
 مرقومه ایله دزدان نصب و تعیین اولنه ۲ و برکسنه
 طوبجی قلعه اولوب یومی اون اچقه وظیفه و برکسنه
 و برکسنه دخی بواب قلعه اولوب یومی بش اچقه
 وظیفه و یریه ۳ و اول و ثانی اعتباریه ایکی نفر
 کسنه طونبازی اولوب اوله یومی اون اچقه و ثانی
 بش اچقه و یریه ۴ و برکسنه دخی قلفاتی طونباز
 اولوب یومی درت اچقه وظیفه و یریه ۵
 و اون یدی نفر کسنه دخی قلعه مزبوره ده مستحفظ
 اولوب هنرینه یومی در در اچقه وظیفه و یریه ۶
 و برکسنه دخی لیمان رئیس اولوب یومی اون اچقه

وظیفه ویریه ● و ذکر اولنان اصحاب خدمت
و نضارتدن هربری مادامکه خدمت لازمه لرینی
کما ینبغی ادا ایلیه لر تعیین اولنان وظیفه لرینه
بلا تعلل ویریلوب بلا عذر شرعی تکاسل و تسامیح
ناشی ترک ایدوب بعد التنبیه متنبه اولیانلر
دزدار مرقوم مرأی و انها سیده ر فعلرندن خدمت
مقدم بررکسنه یه توجیه اولنه ● و تولیت
وظیفه سنی اولوق اوزره مومی لیه الاستیعاب
اغایومی اچمه یه متصرف اوله ● و تولیت
مزبوریه حیاتده اولدجه متصرف اولوب
بعده اولاد ذکر نیک اکبر و ارشدی و اولاد

ذکورینک اولاد ذکورینک بطناً بعد بطن اکبر

وارشدی متصرف اوله لر ○ اگر ذکور اولاد متصرف

صفت رشدايله متصرف امور و قفیه رؤیتیه قادر کسنه

بولنر ایسه رأی ناظر و معرفت شرع و آستانه اولاد

او قافرتولسی معرفتیه عاقل و رشید و عقیف

و مستقیم بر کسنه قائم مقام متولی نصب و تعیین اولاد

فضله غله وقف مزبور دن قائم مقام مزبوره قدر

معروف و وظیفه و یریه ○ و کرک متولی و کرک

قائم مقام اولنلر فار مذکورک لوازمی کرک کبی ترو

و هر کجه ایقادنه سعی و همت ○ ایدوب ○

و خدام و نفرات قلعه نک و ظایفنی وجه معین اوزره

هرزینہ دفع و تسلیم دن صکره متولی و قائم مقام دن
هرکیم ایسه کند و وظیفه لرینہ قناعت ایدوب
هر رأس سنه ده وقفك بالجمله وارذات
ومصارف حنا بن آستانه ده حرمن الشرفین
محاسبه سی قلنده کوروب یدنده ظهور ایدین ^{فضله}
وقفی آستانه ده اوقاف من متولسینه تسلیم و یدینه
مهور محاسبه دفتری اله ^و بعد انقراض اولاد
ذکور المتولی المقوم وقف من بوره آستانه ^{اولاد}
اوقاف من متولسی متولی اولوب عرض وانها سبیله
وناظر وقف رأی ایله بررشید و مستقیم کسنه
قائمه مقام متولی نصیب و تعیین اولنوب مجلنده شروع

مذکورہ یہ رعایت ایتدیرہ لر ○ و خلائد کجیز اولان
ترکمان اغاسی ولی اغانک ولایت اناطولیدہ سقط
راسی اولان ملاس قضا سندہ صاریحہ چفتک
نام قریہ ده حسبه لله تعالیٰ بنا ایدوب جلا
اقامت صلوة اولنان جامع شریفک مستقر قفنی
اولما مغله استا بنولده و سائر محملرده اولان
اوقاف قدیمہ من فضله غلاتدن جامع مذکورده
خطیب اولان کسنه یہ یومی سکر اچہ و امانه
اوز بیش اچہ و قیم اولان کسنه یہ یومی اکی اچہ
ویوم جمعہ ده دور خوان اولان کسنه یہ یومی
افج اچہ و جامع مذکور چشمه نیک صویولجیسنه

یومی سکر اچقه وظیفه ویریه ○ وجامع مذکورک
تعمیر و ترمیمی ایچون یومی اوز اچقه تعیین اولن
و مرتجی اولان کسنه یه دخی یومی ایکی اچقه
وظیفه ویریه ○ و مومالیه ولی اغانک
صلبی اوغلی علی اغانجامع مذکورک ناظری
اولوب فریوره دخی یومی بش اچقه نظارت
وظیفه سی ویریه ○ بعد فریورک اکبر اشد اولان کوری
بطنا بعد بطن جهت نظارنه وظیفه مسوئله
متصرف اوله لر ○ و سابقا دار السعادة اغاسی
محمد اغانک اسمعیل کچدی قصبه سنده واقع و قصبه
بوندن اقدم متولی اولان مرحوم الحاج اسمعیل اغانک

قصبه مرقومه ده بنا ایلدی کی سبیلک ذخی مستقل
 وقفی اولماغله کذلک اوقاف مذکوره قدیمه غلات
 فضلہ سندن ابگشنه یومی اوز اچمه وسبیلیسنه
 یومی درت اچمه وظیفه ویریلوب وسبیل مرقومک
 لدی الافضنا تعمیر و ترمیمی و مشربه لر نیک تلاوی
 ایچون یومی اوز اچمه ویریله ● وهرکیم اسمعیل
 چدی قصبه سنده مرحوم مشارالیه مجددا غا و قصبه
 متولسی اولور ایسه کک قصبه مزبور ده و کک
 کلی قصبه سنده واقعه اوقاف قدیمه قائم مقام
 متولی اولوب غلات و اجارانی جمع و قبض و
 سبیل مرقومک وجه معین اوزره مضار فی بعد الوقت

فضله غله بی استانبولده اوقاف منقولیسینه
تماماً دفع و تسلیم ایدوب یدینه مهوور و معمول
سند اخذ ایلیه ○ وینه ولایت روم ایلیه
زشتوی قصبه سنده حسبه لله تعالی
مجددأنا ○ و بر موجب دفتر دروننه کتب
نفیسه معتبره وضع ایلدیکز کبتخانه و آلاده
برقی کسینه حافظ کتب اولوب اوقاف قدیمه
مسقفانندن قصبه مزبوره ده واقع پاچه خانه
و تخمینیدن حاصله غله دن یومی اون اچمه و
ویریه ○ لکن کتب مرقوم موضوعه مطالعه
و استنساخ و استعاره طرقدن بر طریقیه طشره

انجراج اولنیوب مطالعه واستنساخ ایدنلر
 کیتخانه در سخانه سنده ایدلر ○ ویرکسنده
 شیخ القرا اولوب کیتخانه مرقوم در سخانه
 طالبینه تعلیم قرآن عظیم الشان ایلیه واول
 کسنه یه یومی یومی اچقه وظیفه ویریله ○
 ویراهل علم کسنه در سعام اولوب ایام معاده
 طالبینه علوم نافعده دن تدریس ایلوب آکدنلی
 یومی یومی اچقه وظیفه ویریله ○ ویرشتوی قصبه
 ویروده اولنلر کیتخانه مذکورده حبسی قائم مقام
 اولوب قصبه مزبورده ذکر اولنان پاچه خانه
 و تخمین غلاتنی جمع و قبض و جرات مذکورده وظایفی

اصحابنه هر رأس شهرده دفع و تسلیم و کتبخانه نك
لدى الافتضا تعمیر و تریمین استانبولده اولان
اوقافز متولسی معرفتیه رؤیت ایدوب بهر
ظهور ایدن فضله غله متولی هو محایمه دفع و
تسلیم و ایراد و مضرف حسابن کوروب یدینه مور
و معتدب سندا خذ ایلیه ○ و مادامکمالا بس
لباس حیاة اولام شروط مذکوره نك مرة بعد
تبدیل و تغییر و تقلیل و تکثیر یدیه اوله ○
و مرور ایام و کور شهر و اعوام ایله وقف نور
شروطه رعایت متعذر اولور ایسه مطلقا
فقراء مسکینه شرط اوله دیو تعیین شروط تعیین

قیود بیوروب اراضی مذکوره بی و ذکر اولنان فانار
 وقلعه و مخازن و انبار لری و طون باز لری فارغا
 عن الشواغل محلندہ متولیٰ فرہور طرفندن قبضہ مأمور
 اولنه تسلیم اولاجی و قفیت او زره قبض و تسلیم
 ایلدی بیورد قلندہ غت التصدیق الشرعی و ائف
 مشار الیه حضرت لری وقف فرہوردن رجوعه
 شروع بیوروب وقف عقار عند الائمة المجتہدین
 رضوان الله تعالیٰ علیہم اجمعین ○ قلندہ
 نہج صحت او زره جاری اولوب لکن امام اعظم
 و ہمام اقدم ○ استاد کل ○ ہادی سبل
 ابو حنیفہ الکوفی ○ جوزی بالخیر و کوفی ○

حضرتی قنده لازم اولیوب و ذکر اولنان
طوبنازلردخی وقف منقول قبیلندن اولمغله
صیحیح و لازم اولما یغین وقف منبوردن رجوع
و کالاول ملکه استرداد ایدرم بیورد قلرنده
متولی رشید ○ متصدی جواب سدید ○
اولوب اگرچه حال بسط اولنان منوال اوزره
لکن امام ثانی ○ حضرت امام ابویوسف بیدان
حضرتی قنده واقف مطلق وقت دیمکله ○
وامام ثالث امام محمد شیبانی ○ حضرت قنده
تسلیم متولی و ذکر تابید ایتکله ○ وقف صیحیح
وصحت لزومی مستلزم اولدینی ○ الوقف از اصح لزیم

منطوقه مسلم البرهان اولوب ○ وذكراوليك
طونبازلردخي منقول معارف قيلندن اولغله
امام محمد حضرتلري قنده منقول معارفك ^{قفتي} و
صحيح ولازم ○ واليوم عمل فتوادخي بوسياق
اونره اولغين ○ وقف مزبور صحيح ولازم
فوصيح متهم اولشدر ديورد وتيلدن امتناع
ووقف مزبورك صحت ولزومه حكم وقضا التماس
ايتكين ○ حاكم موقع صدر كتاب ○ طوبى له ^{باب} وحسن
طرفينك كلا منظر ○ ومتاع للخير اولمقدن خلد
ايدوب ○ عالماً بالجلأف ○ بين الامة الاشراف
وقف مزبورك صحت ولزومه حكم صحيح شرعي ○

وقضاء صريح مرعي ○ ايتيكن من بعد وقف زبور

صحيح ولا زفر و صريح و متحتم اولوب نقص و نقصنه

مجال ○ عديم الاحتمال ○ اولشدر ○

فمن بدله بعد ماسعه فانما آتته على الذين يبدلونه

ان الله سميع عليم ○ واجر الواقف على الخى الجواد

الكريم ○ جري ذلك و حرر في اليوم الثالث ^{العشرين}

من شعبان لعظم ○ لسنه ثمان وخمسين ومائة والف

من هجرة النبوت

شهود الحال

عبد ابراهيم الاكادم
مصطفى اعانجداي
مصطفى صدر علي

عبد ابراهيم واهلم
حليل اوزك حواجه
امام صوفي ساهبا

عبد ابراهيم واهلم
مصطفى امدم
مذكره ماله خا

عبد ابراهيم واهلم
محمد اوزك حواجه
سرهس حالا

عبد ابراهيم واهلم
محمد اوزك حواجه
دار السعاده حالا

احمد امري حليصا ياني
حرم سرهس حالا

احمد امري و كركر دار
حرم سرهس حالا

Handwritten marginal notes in Arabic script, including the word 'العشرين' and other illegible text.

BEŞİR AĞA VAKFI METNİ (H. 1158).

- Bismillahirrahmanirrahim -

Hamd bikiyas ve şükr u minnet ve sipas ki temyiz-i ayar u mikdarı pezîra-ı ihâte-i mîzân ve mikyas ve mahsûr-ı vezn-ı kîstâs idrak ve ihsas deĝildir. Ol vâkıf-ı râz-ı habâyâ-yi zamâir-i nâs ve nesaksaz-ı umûr-ı kâffe-i cinn ve inas cellet azametuhu ve ammet alâuhu
3 hazretleri/cenabına lâıyk ve seza ve şayeste ve revadır ki kal'a-i kıl'î renk zâtu'l-burûc-i âsumanı sirâc-i vehhac muhr-i munîriyle berik ve ziyadâr ve bahr-ı zâhir-i, cevvi-kâinatı ihtidaen li's-sâirîn hücum-ı zevahir-i seyyarat kecevarin munşeât ile mutalata mı'l-envar edüb hızane-i bigeran-kudret ve tekvininden erzak ve akvât-ı kaffe-i mahlukatu ta'yin ve takdir ve bâzar-ı tefavut-ı meratibde ta'dil-i mevazın ve mekadîr etmekle tertib-i nizam-ı esbâb ve emr-i muamelede şar^c ile ta'lim tarik-i âdâb eyledi ve şeraif-i salavat-ı
4 mutarasifetu'l-ukûd ve letaif-ı/teslimat-ı muteradifetu'l vurûd, ol bedreka-ı cadde-i hidayet ve kaide-i tarik-i inayet, pişvâ-i hayl-i enbiyâ ve murselîn, mukteda-yi zümre'i evvelin ve âhurîn, ilm efrac rahmeten li'l-âlemîn der şahvâr-ı umman-ı atâ, gevher-i nâyab-ı kân-ı vefa, menba-ı zülâl-ı şafaat, melce' ve melâz-ı ümmet, fihrist-i risâle-i risalet, bülbül-i hoşnevay "ve ma yantıku anil-hevâ" tuti-i "in huve illa vahyun yuha", serir-arâ-yi hitta-i levlâk, mutekellim-i kelâm-ı hikmet-nizam mâ ebednâk, nebiyy-i kerîm, ve resul-i
5 vâcibu't-tazîm/cenâb-ı Hazret-i Muhammed el-Mustafa sallallahu tealâ aleyhi ve sellem, ve şerreffe ve azzame hazretlerine şayeste-i nisardır ki gümrehân-i bâdiye-i gavayete delalet-i şer^ci kavîm ile irâet-i menhec-i mustakîm edüb, vesile-i fezv ü necat olan mühimmat-ı dünyeviye ve uhreviyye-i din ü mübîni tek mîl ve tetmîm, ve erbâb-ı hayrât ve hasanata zeria-i ihrâz-ı celâil-i ucûr ve mesubat olan esbab-ı kurubâtı ta'lim eyledi ve âl ve ashâb-ı kiramına lâıyk ve sezâvârdır ki her biri necm-i zahir-i felek ihtidâ ve şems-i âsuman-
6 ı Hüda olmalarıyla/te'sis-i meâli-i ahkam ve teşyîd-i kavâid-i İslâm eylemişlerdir rıdvanullahi tealâ aleyhim ecmâ'in.

Emma ba'd: Bu kârhâne-i bî sebat-kainat ve kerbansaray-ı bî devam mükevvenâtın esas istihkamı numûne-i nakş-ı berâb ve binayı devam bakâsı hemgüne-i kıbâb-ı hıbab olub mâye-i devlet ve kâmrânı ve vâye-i ikbâl-ü âmânı mahza tahsîl-i zâd-ı yevmu-t-tenâd ve tedârik-i muhimmât-i rûz-i ma'âd için pezirefte-i sûret-i âferîneş ve icâd olduĝu
7 mahsum-ı yakîn-i uli'l-elbab idiĝü emr-i mukarrerdir. Pes âkil ve dâna oldur ki/bu dâr-ı fenâyâ kalîlu'l-itina olub devlet-i âcile-i dünyayı "Tanfa'uke fi gadike mâ tutîhi'l yevme biyedike" masdukunca vaktü fırsat, fırsatı ganimet bilüb biza'at-ı servet ve iktidarı ve dirhem ve dinar-ı bîkararı tarik-i hayrat ve sebîli meberrâta bezl ü isâr ve ucûr-ı bîşumar cem ve iddihar edüb divan-ı mükafatta niam-ı gûnagûn ile devlet-i muhalledeye mülâki olmakla vâsıl-ı inayet-i ebediyye ve nail-i saadet-i sermediyye ola. Binaen'ala zalik hâlâ

- 8 der-i devlet-i ma'delet aşiyânları melâz-ı salatîn-i cihan ve atebe-i aliyye-i/zîşanları melce-i havakîn-i zaman olan şehriyar-ı cem-menzilet ve şihenşah-ı Skender-savlet hurşid-i cihantâb-ı sipihr-i devlet mah-ı ziyâdar-ı felek ma'delet nâsir-ı dîn-i mubîn kahir-i a'âda-yı mutemerridin, mesned-i ârâ-yı serîr-i saltanat, revnak-ı pîrây-ı taht-ı hilafet, şevketlu, mehabetlu, azametlu Sultan ibnu's Sultan es-Sultan el-Gazî Mahmud Han halledellahu hilafetuhu ilâ nihayeti'z-zeman, ilâhî-tâbud-ı eflak ü encum mebâdâ-nâm-ı nikeş ez cihan
- 9 kim biteyîd-i ilâhî bâd-ı mansur zi-adleş cümle âlem kişt-i mâmur hazretlerinin/rikab-ı şevket-meâb-ı hüsrevanisinde daru's saadetu's-şerife Ağalığı ile mesned-nişin-i serîr-i izz u ikbâl olan iftiharu'l-havass ve'l-mukarrabîn muhtar-ı erbâbu'l-izzî ve't temkîn zâiru'l Harameyn el-muhtarameyn el-muhtass bi'înyeti'l-melikî'l-mu'în, sahibu'l-hayrâtî'l-hisan nâsıb-ı a'lâmu'l-meberrât ve'l-ihsan devletlü saadetlü el-hâc Beşir Ağa İbn Abdulmuin hazretleri huzur-ı âlilerinde ma' kud meclis-i şer'î şerif-i şamihul imad rasihul evtâdda zikr-i âti vakf-ı şeriflerine mütevellî nasb ve tayin buyurdıkları İstanbul'da vaki'
- 10 Gümrük-i Kebir Emîni iftiharu'l-emacid/ve'l-ekarim, câmiu'l mehamid ve, l-mekarim izzetlü es-Seyyid İshak Ağa İbn Mehmed Ağa muvacehesinde ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm-ı belağat-nizam buyurub cenab-ı şehriyâr-ı muşarunileyh lâ zâle fi'l âlem muşâren ileyhz hazretlerinin hurşid-i inayetleri lemean ve bahr-ı âtufetleri feyezân edüb vilayet-i Rumelide Nehr-i Tuna sahilinde vaki Kili mukataası arazisinden olup mukataa-i merkûmeye dahl ve nefi olmayan arz-ı mevat-ı hâliyeden ifraz ve tevkîi kalemiyle tashih
- 11 olunub bâ hatt-ı hümayûn-ı mevhibet-mekrun temliknâme-i sıhhat irtısam ile Sünne/Boğazı demekle ma' ruf boğaz havalisinde vaki bir taraftan zikrolunan Sünne Boğazı mebdinden sahil-i bahırda Kışlaklaraltı ve Gübrelîk nâm mahaller ve bir taraftan Kızılağaçlık nâm mahall-i maruf ve ona muhazi Çataltepe ve Koyungeçidi nâm mahaller ve bir taraftan yine Sünne Boğazı mebdine münthehi olunca Nehr-i Tuna ve yine mebd-i mezbur mukabilinde Lodos Burnu demekle maruf mahalden Yıldıztaavlası nâm mahalle dek yine Nehr-i Tuna ve bir taraftan Karlabası (Kırlabası) ve bir taraftan Beştepe karşısı
- 12 Karaorman nâm mahal ve bir taraftan dahi zikrolunan/Lodos Burnuna münthehi Hızır ve İlyas nâm mahalle gelince bana temlik ve ihsan ve vakf etmeğe izin buyurdıkları arazi-i memlukemin hadd-i evveli olan Sünne Boğazı sa'bu'l-mesâlik olup mutahammil olan sefainin ekserisi leyalî-i muzlimede gark ve helak olmağla buldan-ı sâirede hususan daru's-saltanatu'l-aliyye belde-i Kostantuniyyetü'l-mahmiyyede zehayirin killetine bâis ve bâdi olup boğaz-ı mezkurede bir kulle-i fenar bina olunması sefainin selametine ve zehairin vefret ve kesreti ile def'i muzayakaya bâis ve bâdi olup hayrât-ı cemile ve meberrât-ı
- 13 celileden olduğunu sevâhil-i mezkûre ahâlisî/ve bi'l cümle sefainin ashâbı inha etmeleriyle hasbeten li-llahî'l-aliyyî'l-a'âlâ ve hasaneten lirûhî resûlihi'l-muallâ arazi-i mezkûreyi ve li-intifa'i-n-nâs boğâz-ı mezkûrede atyeb-i emvalim ile müceddeden bina eylediğim Kulle-i fenârı ve ittisalinde arazi-i mezkure üzerinde müceddeden bina eylediğim malumu'l-hudûd ve l'müştemilât kal'a-i Ustuvâr ve dört bâb mahzen ve dört göz kebir anbarı ve ol mahalde vakfî mutaarref olduğu ihbâr olunub müceddeden inşâ eylediğim altı aded
- 14 tonbaz tabir olunur sefaini vakf-ı sahih-i müebbed ve habs-ı sarîh-i muhalled ile vakf ve habs edüb şöyle şart eyledim ki arazi nemasından ve anbar ve mahazin ve menazil ve sâir mustegallât ve tonbazlar icaratından ve sefain menafından hasıl olan nemâ ve galle ve menafî-i saireden beher sene revgan-ı zeyt iştirâ olunub mikdar-ı kifaye ile her gece fenâr-ı merkûm ikâd oluna. Ve bi fazlillahî teâlâ arazi-i mezkurenin rey' ve neması mutezayid oldukta fazlasından cezire-i mezbûrede bina eylediğimiz imarette beher yevm birer kile buğday çorbası tabh olunub ale's-seher bulunan fukara ve zuafâ it'am oluna ve taam-ı

- 15 mezbûru tabh için iki nefer kimesne / tabbah olub her birine yevmî altı akça vazife verile ve bir nefer kimesne saka olub yevmî dört akça vazife verile ve kal'a-i mezbureye dizdâr olan kimesne imaret-i ma'mûreye dahi hasbî vekil-i harç olub beher yevm birer kile hinta tabbah olan kimesneye tamamen teslim ve tabh ettirüb bâlâda işaret olunduğu vech üzere fukaraya tevzî eyleyeler ve iktiza eden buğdayı dizdar olan kimesne vakt ve zamanıyla alub imaret-i ma'murede vaz'-ı kiler eyleyüb bahası olan meblağı arazi-i mezkûrenin hasıl olan
- 16 nemasından mütevellisi yedinden alub/senesi tamamında akd-ı muhasebe eyleye ve Asıtane-i aliyyede Edirne Kapusu kurbunda Ali Paşa-i Atik mahallesinde muceddeden binasına muvaffak olduğumuz imaret-i ma'murede dahi beher yevm çorba ve yevm-i hamisde pilav ve zerde ve ramazan el-mubarekde beher yevm pilav ve zerde tabh olunub ol havalide olan fukara ve zuafa itam oluna ve taam-i mezburu tabh için iki nefer tabbah olub her birine yevmî altı akça vazife verile ve bir kimesne saka olub yirmidört akça vazife verile
- 17 ve bir kimesne vekil-i harç olub derûn-ı kilere vazolunan zahairden harameyn uş-şerifeyn / muhasebesinde ve evkafımız defterlerinde mukayyed olduğu vech üzere tabbah olan kimesnelere zahire verüb bilâ noksan tabh ettürdüb tevzi oluncaya dek nezaret eyleyüb mukabelesinde yevmî on akça vazife verile. Ve hîn-i tezzii taamda imaret-i ma'mûre kurbunda bulunan kulluk bayraktarı veyahut başeski tabir olunur neferlerinden birisi bevab ve muhafız olub mukabelesinde yevmî altı akça ki beher mâh altmış para verilüb ve altı sahin mükemmel taam ile kullukta olan yoldaşları it'am olunalar. Ve tarikleri üzere
- 18 kulluk değışildikde yerine gelen her kim olur ise/bâlâda işaret olunduğu vech üzere muhafaza eyleyeler ve kulluk çorbacısı bulunan zat-ı hasbice iktiza eyledikçe nezaret eyleyüb fazl ü kemal ile mümtâz ve nâil-ı rıza-i hazret-i İlah ola ve iktiza eden zahair Astânedede olan mütevellimiz marifetiyle her re's-i senede iştirâ olunub vekil-i harca teslim ve vaz-ı kiler-i imaret-i mamure olunub beher yevm tabh olunduğu vech üzere tabbahına teslim oluna ve her re's-i senede fenar mütevellisi muhasebisin kaleminden gördükde imaret-i ma'mureye giden masarifini dahi bin üçyüz kuruş an nakdin teslim eyleyüb dahil-i
- 19 muhasebe eyleye/ve fenâr-ı mezkure üç nefer kimesne evvel ve sâni ve salis itibarıyla mukid-i fenâr olub alâ tariki'l-munavebe her gece biri fenâr-ı merkumu ikad eyleye, mukid-i evvele yevmî on beş akça ve sani ve salisden he birine yevmî onar akça fenâri vazifesi verile ve mütevell-i mumaileyh es-Seyyid İshak Ağanın karındaşı es-Seyyid Ömer bin es-Seyyid Mahmud kal'a-i mezbureye hayatta oldukça yevmî yirmi akça vazife ile dizdar olub ba'cdehu evlâd-ı zükurunun ekber ve erşedi ve evlad-ı zükurunun evlad-ı zükurunun
- 20 batnen ba'cde batnın dizdar olub ba'cde' l-inkiraz re'y-i mütevellî ve ma'rifet-i 'nâzir ile müstahikkinden bir kimesne vazife-i merkume ile dizdar nasb ve tayin oluna. Ve bir kimesne topçu-ı kal'a olub yevmî on akça vazife verile ve bir kimesne dahi bevab-ı kal'a olub yevmî beş akça vazife verile ve evvel ve sani itibarıyla iki nefer kimesne tonbazi olub evvele yevmî on akça ve saniye beş akça verile ve bir kimesne dahi kalafâtı-i tonbaz olub yevmî dört akça vazife verile ve onyedî nefer kimesne dahi kal'a-i mezburede mustahfiz olub her birine yevmî dörder akça vazife verile. Ve bir kimesne dahi liman reisi olub yevmî
- 21 on akça/vazife verile ve zikrolunan ashab-ı hıdmat ve neferatdan herbiri mademki hizmet-i lazimelerini kema yenbağı eda eyleyeler, ta'yin olunan vazifeleri her birine bilâ ta'allül verilüb bilâ öZR-i şer'î tekâsül ve tesamuhden nâşi terk edüb ba'cde't-tenbih mutenebbih olmayanların cihetleri dizdâr-ı merkûm re'y ve inhasıyla ref'lerinden hizmetine mukaddem birer kimesneye tevcih oluna ve tevliyet vazifesi olmak üzere mumaileyh es-Seyyid İshak Ağa yevmî altı akçaya mutasarıf ola. Ve tevliyet-i mezbureye
- 22 hayatta oldukça mutasarıf olub badehu evlad-ı zükurunun ekber ve erşedi ve evlad-ı/

- zükurunun evlâd-ı zükurunun batnen ba'de batnin ekber ve erşedi mutasarrıf olalar. Eđer zükur-ı evlâd-ı mekumeden sıfat-ı rüşd ile muttasıf umur-ı vakfı ru'yet'e kâdir kimesne bulunmaz ise re'y-i nazır ve ma'rifet-i şer^c ve Âstanede olan evkafımız mütevellisi marifetiyle âkıl ve reşid ve afif ve mustakim bir kimesne kaim-makâm-ı müteveli nasb ve tayin olunub fazla-i galle-i vakf-ı mezburdan kaim-makâm-ı mezbura kadr-ı ma'ruf vazife verile. Ve gerek müteveli ve gerek kaim-makâm olanlar fenâr-ı mezkurun levazımına geređi gibi rü'yet ve her gece ikadına sa'cy ü himmet edub ve huddâm ve neferât-ı kal'anın vazائفini
- 23 vech-i muayyen üzere /her birine def^c ve teslimden sonra müteveli ve kaim-makâmdan her kim ise kendi vazifelerine kanaat edub her re's-i senede vakfin bi'l-cümle varidat ve mesarılı hesabın Âstanede Harameynu'ş-şerifeyn muhasebesi kaleminde görüb yedinde zühur eden fazla-i vakfı âstanede evkafımız mütevelisine teslim ve yedine memhur muhasebe defteri ala ve ba'de inkiraz-ı evlâd-ı zükur-ı müteveli-i'l-merkûm vakf-ı mezbûre Âstanede olan evkafımız mütevellisi müteveli olub arz ve inhasıyla ve nâzır-ı vakf re'yi ile bir reşid ve
- 24 müstakim kimesne kaim-makâm-ı müteveli nasb ve ta'yin olunub mahallinde şurut-ı/ mezkureye riayet ettireler ve hâlâ yedekçimiz olan Türkmen Ağası Veli Ağanın Vilayet-i Anadolu'da maskat-ı re'si olan Milas kazasında Sarıcaçiftlik nâm karyede hasbeten li'l-laahi taalâ bina edub hâlâ ikamet-i salat olunan camii şerifin müstakil vakfı olmamakla İstanbul'da ve sair mahallerde olan evkaf-ı kadimemiz fazla-i gallâtından camii mezkurda hatib olan kimesneye yevmi sekiz akça ve imamına onbeş akça ve kayyım olan kimesneye yevmi iki akça ve yevmi-i cum'ada devirhân olan kimesneye yevmi üç akça ve camii
- 25 mezkur çeşmesinin su yolcusuna /yevmi sekiz akça vazife verile ve camii mezkurun tamir ve termimi için yevmi on akça tayin olunub ve meremmetçi olan kimesneye dahi yevmi iki akça vazife verile ve mumaileyh Veli Ağanın sulbî ođlu Ali Ađa, camii mezkurun nâzır-ı olub mezbura dahi yevmi beş akça nezaret vazifesi verile. Badehu mezburun ekber ve erşed evlâd-ı zükuru batnen bade batnin cihet-i nezarete vazife-i mersumesile mutasarrıf olalar. Ve sabıka daru's-saade ağası Mehmed Ağanın İsmail Geçidi kasabasında vaki vakfına
- 26 bundan akdem müteveli olan merhum el-hâc İsmail Ağanın/kasaba-i merkumede bina eylediđi sebinin dahi müstakil vakfı olmamakla kezalik evkaf-ı mezkure-i kadimemiz gallâtı fazlasından âbkeşine yevmi on akça ve sebilisine yevmi dört akça vazife verilüb ve sebil-i merkumun lede'l-iktiza ta'mir ve termimi ve maşrabalarının kalayı için yevmi on akça verile ve her kim İsmail Geçidi kasabasında merhum müşarunileyh Mehmed Ađa vakfının mütevellisi olur ise gerek kasaba-i mezbûrede ve gerek Kili kasabasında vaki evkaf-ı kadimemize kaim-makâm müteveli olub gallât ve icârâtını cem^c ve kabz ve sebil-i
- 27 merkumun vech-i muayyen üzere masarılını ba'de'r-ru'ye/fazla-i galleyi İstanbul'da evkafımız mütevellisine tamamen def^c ve teslim edub yedine memhur ve mamulunbih sened ahz eyleye. Ve yine vilâyet-i Rumeli'de Zıştovi kasabasında hasbetenlillahi Taala müceddeden bina ve ber mucib-i defter derûnuna kütüb-i nefise-i mutebere vazeylediđimiz kütübhaneyi vâlâda bir muttaki kimesne hâfız-ı kütüb olub evkaf-ı kadimemiz musakkafatından kasaba-i mezbûrede vaki paçahane ve tahmisen hasıla galleden yevmi on akça vazife verile. Lakin kütüb-i merkume-i mevzu'ca mutâla'ca ve istinsah ve istiare
- 28 turukundan bir tarik ile dıřarı/ihrac olunmayub mutalaa ve istinsah edenler kütüphaneyi dershanesinde edeler. Ve bir kimesne dahi şeyhu'l-kurra olub kütübhaneyi merkûm dershanesinde talibine ta'lim-i Kur'an-ı Azîmu'ş-şân eyleye ve ol kimesneye yevmi yirmi akça vazife verile ve bir ehl-i ilm kimesne dersiâm olub eyyam-ı mu'tâdede talibine ulûm-i nâfiadan tedris eyleyüb ana dahi yevmi yirmi akça vazife verile ve Zıştovi kasabasında voyvoda olanlar kütüphaneyi mezkûreye hasbî kaim-makâm müteveli olub kasaba-i

mezburede zikrolunan paçahane ve tahmis gallâtını cem ve kabz ve cihat-ı mezkure
29 vezayifini/ashabına her re's-i şehride def ve teslim ve kütüphanenin lede'l-iktiza tamir ve
termiminin İstanbulda olan evkafımız mütevellisi ma'rifetiyle ru'yet edüb beher sene
zühur eden fazla-i galleyi mütevellî-i mumâileyhe def ve teslim ve irad ve masrafı hesabın
görüb yedine memhur ve mu'teddunbih sened ahz eyleye. Ve mademki lâbis-i libas-ı hayat
olan şurût-ı mezkurenin merreten ba'de uhra tebdil ve tağyiri ve taklil ve teksiri yedimde
ola. Ve mürür-ı eyyâm ve kürur-ı şuhûr ve a'vâm ile vakf-ı mezburumun şurutuna riayet
mutaazzir olursa mutlaka fukara-i müslimîne şart ola deyü ta'yin-i şurût ve tebyin-i kuyûd
30 buyurub arazi-i mezkureyi ve zikrolunan fenâr ve kal'â ve mahazin ve anbarları ve
tonbazları fâriğan 'ani's-şavağil mahallinde mütevellî-i mezbur tarafından kabza me'mur
oluna teslim ol dahi vakfiyet üzere kabz ve tesellüm eyledi buyurduklarında gibbet-
tasdiki's-şer'i vâkif müşarileyh hazretleri vakf-ı mezburdan rücu şürû' buyurub vakf-ı
akâr inde'l-eimme'ti'l-müctehidin rıdvanu'l-lâhi taalâ aleyhim ecmain katlarında nehc-i
sihhat üzere câri olub lâkin imam-ı Azam ve hümam-ı akdem üstâd-ı kül hâdi-i sübûl Ebu
31 Hanifetü'l-Kûfi cüziye bi'l-hayri ve Kûfiye/hazretleri katında lazım olmayub ve
zikrolunan tonbazlar dahi vakf-ı menkul kabilinden olmakla sahih ve lâzım olmamağın
vakf-ı mezburdan rücu ve k'el-evvel mülkime istirdâd ederim buyurduklarında mütevellî-i
reşid mutesaddi-i cevab-ı sedid olub egerçe hâl bast olunan minval üzeredir lâkin imam
sâni hazret-i imam Ebu Yusuf bimudâni hazretleri katında vâkif-ı mutlak vakaftu demekle
ve imam sâlis Imam Muhammed Şeybânî katında teslim-i mütevellî ve zikr-i tebid
32 etmekle vakıf sahih ve sihhat-ı lüzumu müstelzim olduđu "el-vakfu izâ sahha lezime"/
mantukunca müsellemu'l burhan olub ve zikrolunan tonbazlar dahi menkul-i mutearef
kabilinden olmağla İmam Muhammed hazretleri katında menkul-i mutearefin vakfiyeti
sahih ve lâzım ve el-yevm amel ü fetva dahi bu siyak üzere olmağın vakf-ı mezbûr sahih ve
lâzım ve sarîh mutahattim olmuştur deyu redd ve teslimden imtinâ ve vakf-ı mezburun
sihhat ve lüzûmuna hüküm ve kaza iltimas etmegin hâkim-i mevki-i sadr-ı kitâb tûbâ lehu
ve hüsnü meâb tarafeynin kelimâna nazar ve mennâ'li'l'hayr olmakdan hazar edüb alimen
33 bi'l-hilâf beyne'l-eimmeti'l-eşraf vakf-ı mezbûrun sihhat ve lüzûmuna hüküm-i sahih-i şer'î/
ve kaza-i sarîh-i mer'î etmegin min ba'd vakf-ı mezbûr sahih ve lâzım ve sarîh ve
mutahattim olub nakz ve naksına mecâl adimu'l-ihtimal olmuştur. "Femen beddelehu
ba'de ma semi'ehu fe innema ismuhu alellezine yubeddilühenu innellahe semi'un alim" ve
ecru'l vâkifi ale'l-hayyi'l-cevâdi'l-kerim cerâ zâlike ve hurrire fi yevmi's-sâlis ve'l-işrîn min
Şa'ban el-muazzem, li sene semânin ve hamsîne ve mietin ve elf min hicreti'n-nebeviyye.

Şühudu'l-hâl:

- 1- Mafhari'l-emacid ve'l ekarim
Mustafa Ağa Kethüda-i Hazret-i Sadr-ı Âli
- 2- Umdetu erbabu't tahrir ve'l-kalem Halil Efendi Hoca Anadolu Sabıkan
- 3- Zübdetu erbabu't-tahrir ve'l-kalem Mustafa Efendi Tezkire Maliye hâlâ
- 4- Zubdetu ashabu'n-nazar ve'l kalem Mehmed Efendi Mukataa Haremeyn-i
Şerifeyn hâlâ
- 5- Umdetu erbabu't-tahrir ve'l-kalem Mehmed Emin Efendi Katib-i Daru's-saade
hâlâ

- 6- Ahmed Efendi halife-i sâni Hameyn-i Şerifeyn hâlâ
- 7- Ahmed Efendi vekil-i ketebe Dar-ı Hameyn-i Şerifeyn hâlâ

(Siyakat)

Kayd Şud

Be defter-i Mahruse-i Hameyn-i Şerifeyn beilam-ı Mevlânâ Seyyid İbrahim Efendi Müfettiş-i Hameyn-i Şerifeyn ber ferman-ı âli el-vâki fi 21 C. ahir sene 1198.

RESUMÉ

L'acte de wakf de Beschir Aga se trouve à "la Direction Générale des Wakf" à Ankara (Original, enregistré sous le nu. Kasa: 35). Il contient beaucoup de renseignements de l'histoire sociale et économique de l'Empire Ottoman du XVIIIème siècle.

A part des affectations habituelles (comme mosquée, imaret), Beschir Aga fait acte des certains oeuvres pieuses qu'on ne se trouvent pas ailleurs. De ce point de vu il s'agit de la construction d'un phare à un détroit qui porte le nom Sunne (Sulina actuel de Roumanie), d'une forteresse ayant but de défense de la localité et de bateaux de charges faisant navette entre Sulina et İstanbul.

A côté de la construction d'un phare, d'une forteresse et d'un imaret (hospice), il y est cités l'existence de quatre magasins (mahzan), quatre entrepôts (anbar) et des maisons afin de procurer de revenus à sa fondation.

Beschir Aga immobilise un grand terrain qui lui appartient en toute propriété dans la localité de Kili (Kili mukataası, texte p. 9) pour la revenu de la fondation. Par ailleurs en citant les bornes de ce terrain nous rencontrons des noms propres turques qui peuvent être intéressants du point de vu de toponymie (p. 10).

Dans l'acte de wakf, en dehors des volontaires il y a 47 personnes qui prennent part dans cette fondation. Leur fonctionnes et leur appointements y sont précisément indiqués.

Enfin, l'acte de wakf nous démontre la grandeur des institutions sociales et leur fonctionnement en cette époque du XVIIIème siecle.

Prof. Dr. İsmet Kayaoğlu

